

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Antonína Koukala v právní věci žalobce **J. P.**, zast. Mgr. Janem Hrežou, advokátem, se sídlem ve Vyškově, Dědická 14, proti **České správě sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 2002 č. j. 32 Ca 214/2001 - 42,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 2002 č. j. 32 Ca 214/2001 – 42 se **zrušuje** a věc se **vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 21. 11. 2002 č.j. 32 Ca 214/2001–42 potvrdil rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 12. 2001 a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Přezkoumávaným rozhodnutím zamítla Česká správa sociálního zabezpečení žádost žalobce o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb. s odůvodněním, že podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení ve Vyškově ze dne 15. 11. 2001 žalobce není plně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 50 %. Žalobci nadále náleží částečný invalidní důchod. Krajský soud v Brně postupoval podle hlavy třetí části páté o. s.

ř. účinného do 31. 12. 2002 a na základě opravného prostředku žalobce přezkoumal výše označené rozhodnutí žalované ve vztahu k výroku o zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu posudkového spisu, z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně ze dne 26. 3. 2002 a jeho doplnění ze dne 8. 10. 2002. V souladu s posudkovými závěry vzal za prokázané, že ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí bylo rozhodujícím zdravotním postižením v dlouhodobě nepříznivém stavu žalobce, postižení páteře způsobující pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. ve znění vyhlášky č. 40/2000 Sb., kapitoly XV., oddílu F, položky 3b, o 50%. Pro další choroby uvedené v diagnostickém souhrnu, především pro psychické onemocnění, zvýšila posudková komise pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti o dalších 10%, na celkových 60%. U žalobce nešlo o zdravotní postižení podle přílohy č. 3 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. Krajský soud v Brně poté dospěl k závěru, že k datu vydání napadeného rozhodnutí žalobce nesplňoval žádnou z podmínek invalidity uvedené v ust. § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. Napadené rozhodnutí proto podle § 250q odst. 2 o. s. ř. jako zákonné potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce včas odvolání, které došlo Krajskému soudu v Brně dne 18. 12. 2002. Předkládací zpráva k rozhodnutí o odvolání byla předložena Vrchnímu soudu v Olomouci dne 27. 12. 2002. Vrchní soud v Olomouci přípisem ze dne 30. 12. 2002 poučil žalobce podle § 129 odst. 3, soudní řád správní, o možnosti podání kasační stížnosti proti napadenému rozsudku.

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 2002 č.j. 32 Ca 214/2002–42 podal žalobce včas kasační stížnost. V kasační stížnosti především uvedl, že ji zdůvodňuje podle § 103 odst. 1 písm. b) tak, že řízení, z něhož vzešlo napadené rozhodnutí, trpí vadou řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že pokud by k tomuto porušení zákonného postupu nedošlo, vedlo by to ke zcela jinému výsledku řízení. Ve faktické rovině namítal především to, že při posuzování jeho psychického stavu bylo vycházeno z propouštěcí zprávy z psychiatrické léčebny, kde se jeho zdravotní stav zlepšil, ovšem pouze přechodně a v důsledku intenzivní ústavní léčby. Při následné další kontrole však již měl opět deprese těžkého stupně. Vyslovil přesvědčení, že z hlediska posuzování ztráty schopnosti soustavné výdělečné činnosti je třeba posuzovat jen ta zdravotní opatření, která jsou stejně soustavně schopná udržet zlepšený zdravotní stav. Pokud by měly být jeho depresivní stavy posuzovány pouze jako lehké, bylo by třeba, aby se ústavní léčbě v PL podroboval pravidelně. Podle jeho názoru bez pravidelných pobytů v PL není možné dosáhnout zlepšení zdravotního stavu tak, jak uvádí propouštěcí zpráva z psychiatrické léčebny Kroměříž, z níž napadené rozhodnutí vychází. Toto pravidelné hospitalizování pak nelze hodnotit jinak, než jako zcela mimořádnou podmínku, za které je schopen soustavné výdělečné činnosti ve smyslu § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. Namítal dále, že jak soud, tak i správní orgán nerespektovaly, že mají povinnost zcela řádně a úplně zjistit skutkový stav, když nevyužily jeho souhlasu s vyžádáním zdravotnické dokumentace od jeho psychiatra MUDr. N., S. 912, B., u kterého se léčí 5,5 roků a který má o jeho stavu z dlouhodobého hlediska nejlepší přehled. Z dílčích zpráv poskytovaných obvodnímu lékaři nelze věc řádně dokumentovat. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení a rozhodnutí.

Podle § 129 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb. (soudní řád správní – dále jen s. ř. s.), bylo-li přede dnem účinnosti tohoto zákona podáno proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku proti rozhodnutí správního orgánu odvolání ve věcech, v nichž to zákon připouštěl, a nebylo o něm rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, zastavuje se řízení o odvolání dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Účastník tohoto řízení může do 31. 1. 2003 podat proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku kasační stížnost podle tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ust. § 109 zákona č. 150/2002 Sb. a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Předmětem přezkumného soudního řízení v posuzované věci bylo rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 12. 2001, jímž byla zamítnuta žádost J. P. (dále jen stěžovatel) o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 38 zákona č. 155/1995 Sb. Jedním z předpokladů pro vznik nároku na tuto dávku je existence plné invalidity pojištěnce ve smyslu ust. § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. Bylo tedy třeba nejprve zjistit, zda stěžovatel ke dni 4. 12. 2001 splňoval podmínky plné invalidity ve smyslu tohoto ustanovení, tj. zda pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti u něho činil nejméně 66%, nebo zda byl schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Je tedy třeba uvést, že v daném případě se jedná o důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a rozhodnutí soudu závisí především na jeho odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění. Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise MPSV jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti občanů, ale též k posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a k zaujetí posudkových závěrů o plné či částečné invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Nicméně i tyto posudky hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ust. § 132 o. s. ř. se zřetelem k ust. § 64 s. ř. s., přitom však takový posudek, který zcela splňuje požadavek celistvosti, úplnosti a přesvědčivosti, bývá zpravidla důkazem ve věci stěžejním. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti, který je kladen na posudky posudkových komisí, spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především pak s těmi, které namítá účastník uplatňující nárok na plný nebo částečný invalidní důchod, jakož i v tom, zda podaný posudek obsahuje náležité zdůvodnění svého posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý pro soud, který nemá ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení plné invalidity závisí především.

Soud v projednávané věci proto nepochybil, když vycházel z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně ze dne 26. 3. 2002 a jeho doplnění ze dne 8. 10. 2002, Nejvyšší správní soud však nesdílí závěry Krajského soudu v Brně o úplnosti a přesvědčivosti těchto podaných posudků, a to ve vztahu k posouzení psychiatrického zdravotního postižení stěžovatele k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. k datu 4. 12. 2001, a následně k přesvědčivosti tam stanoveného poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele k uvedenému dni.

Z obsahu posudkové dokumentace plyne, že stěžovatel byl uznán od 6. 6. 1983 částečně invalidním podle § 25 odst. 4 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb. pro páteřní onemocnění, přičemž od 20. 9. 1983 pobíral částečný invalidní důchod. K žádosti stěžovatele o plný invalidní důchod v roce 1998 byl jeho zdravotní stav posouzen Okresní správou sociálního zabezpečení ve Vyškově dne 14. 1. 1998 podle kapitoly V., položky 4 písm. c), přílohy č. 2, k vyhlášce č. 284/1995 Sb. v platném znění celkem 50%, přičemž v přezkumném soudním řízení vedeném u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 34 Ca 89/98 byl stěžovatel uznán v posudku posudkové komise MPSV v Brně ze dne 1. 7. 1998 plně invalidním podle § 39 odst. 1 a) zákona č. 155/1995 Sb. pro těžkou depresivní fázi bez psychotických příznaků, kdy pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti byl posouzen podle kapitoly V., položky 3 písm. c), přílohy č. 2, k vyhlášce č. 284/1995 Sb. – 70%. Rozhodnutím ČSSZ ze dne 17. 7. 2000 byl stěžovateli od 24. 8. 2000 plný invalidní důchod odňat a od uvedeného dne je poživatelem částečného invalidního důchodu. Podle záznamu o jednání OSSZ Vyškov ze dne 28. 6. 2000 a posudku posudkové komise MPSV v Brně ze dne 15. 11. 2000 byl stěžovatelův zdravotní stav posouzen podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., kap. XV., oddílu F, pol. 3, písm. b) – 50% (vertebrogenní onemocnění).

Z obsahu posudkové dokumentace dále plyne, že stěžovatel se léčí pro psychiatrické zdravotní postižení u psychiatra MUDr. J. N. od 22. 9. 1997, kdy byl poprvé psychiatricky vyšetřen. Ve spise se nachází řada odborných lékařských nálezů uvedeného lékaře z období let 1997 – 2002 (22. 9. 1997, 10. 10. 1997, 22. 12. 1997, 12. 12. 1997, 18. 5. 1998, 4. 7. 2000, 6. 6. 2000, 2. 10. 2001, 30. 7. 2002, 13. 6. 2002, 17. 12. 2002 a další). V posudkové dokumentaci jsou rovněž založeny výstupní zprávy z ústavní léčby stěžovatele v PL K. ze dne 1. 12. 1997, 9. 7. 1998 a 30. 7. 2002. Z výše označených odborných lékařských nálezů plyne, že stěžovatel se léčí pro depresivní poruchu těžkého stupně, jejíž stav se po hospitalizaci v psychiatrické léčebně v K. zlepší, ovšem pouze přechodně.

Krajský soud v Brně vycházel při posouzení psychiatrického zdravotního postižení stěžovatele z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně ze dne 26. 3. 2002 a z doplňujícího posudku téže komise ze dne 8. 10. 2002, který vyžádal za účelem posouzení nálezu MUDr. N. ze dne 13. 6. 2002 a hospitalizační zprávy z pobytu v PL K. ze dne 30. 7. 2002. Podle posudku posudkové komise ze dne 26. 3. 2002 šlo u stěžovatele podle diagnostického souhrnu o depresivní poruchu těžkého stupně bez velkého efektu léčby. V doplňujícím posudku ze dne 8. 10. 2002 byl stav stěžovatele posouzen jako středně těžká depresivní fáze, a to v souladu se závěrem hospitalizační zprávy PL Kroměříž ze dne 30. 7. 2002 a nálezu MUDr. N. ze dne 13. 6. 2002. Pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti byl posudkovou komisí pro toto zdravotní postižení stanoven podle přílohy č. 2, k vyhlášce 284/1995 Sb. ve znění vyhlášky č. 40/2000 Sb., kap. V., položky 3b (středně těžký stupeň) 20 – 40%. Podle lékařského nálezu MUDr. N. ze dne 17. 12. 2002 však již při následující kontrole (po 30. 7. 2002) byla přítomna deprese těžkého stupně. Podle odborného lékařského nálezu MUDr. N. ze dne 2. 10. 2001 (cca 2 měsíce před vydáním přezkoumávaného rozhodnutí) šlo u stěžovatele o depresivní poruchu těžkého stupně zhoršovanou tělesnými potížemi.

Za výše uvedené situace, z níž vyplývá způsob posuzování psychiatrického zdravotního postižení stěžovatele v jednotlivých obdobích, nepovažuje Nejvyšší správní

soud posudkový závěr obsažený v posudku ze dne 8. 10. 2002, o tom, že ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí šlo u stěžovatele o středně těžkou depresivní fázi, za zcela úplný a přesvědčivý. Navíc nutno poukázat na obecné posudkové zásady uvedené v kapitole V. výše citované přílohy a dále na posudkové hledisko v položce 3 této kapitoly, podle něhož funkční nález musí obsahovat přesnou klasifikaci, údaje o charakteru a závažnosti epizod poruch nálady, době jejich trvání, o frekvenci a intervalech mezi jednotlivými fázemi, délce a kvalitě remise či následných změnách osobnosti. Při posouzení je třeba přihlédnout k míře omezení schopnosti vyrovnat se s požadavky běžného života a trvale snížené odolnosti vůči stresu. Sledované období by mělo trvat nejméně rok, neboť epizoda poruchy trvá v průměru 6 měsíců. Z výše uvedených hledisek však posudkové závěry, týkající se psychiatrického zdravotního postižení stěžovatele formulovány nebyly.

Se zřetelem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že posouzení stěžovatelova zdravotního stavu, uvedené v posudku posudkové komise MPSV v Brně ze dne 26. 3. 2002 a jeho doplnění ze dne 8. 10. 2002, které vzal Krajský soud v Brně za podklad svého rozhodnutí, nelze dosud považovat za zcela úplné a přesvědčivé, a to ve vztahu k psychiatrickému zdravotnímu postižení stěžovatele, pro něž byl v roce 1998 invalidizován. Neúplné posouzení rozsahu zdravotního postižení, jímž stěžovatel trpěl ke dni vydání rozhodnutí, tj. k datu 4. 12. 2001, považuje Nejvyšší správní soud za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti
stěžovatele k uvedenému dni a v jeho důsledku nesprávné posouzení zákonných podmínek plné invalidity ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., jako základního předpokladu pro vznik nároku na dávku důchodového pojištění, jíž se stěžovatel domáhá, tj. plného invalidního důchodu. Za této situace považuje Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost za důvodnou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a proto napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení bude třeba, aby Krajský soud v Brně vyžádal od posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště v Brně, doplňující posudek. Před jeho vypracováním bude třeba aby si posudková komise vyžádala zdravotní dokumentaci stěžovatele od psychiatra MUDr. N., S. 912, 685 01 B. V doplňujícím posudku by se měla posudková komise zabývat původně invalidizujícím zdravotním postižením stěžovatele, tj. psychiatrickým zdravotním postižením. Po zhodnocení dosavadní a vyžádané zdravotní dokumentace by posudková komise měla zhodnotit vývoj tohoto zdravotního postižení od roku 1998, kdy byl pro uvedené zdravotní postižení stěžovatel uznán plně invalidní, až do dne vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. ke dni 4. 12. 2001. Posudková komise by měla vysvětlit rozsah a intenzitu psychiatrického zdravotního postižení ke dni 4. 12. 2001, a to především podle obecných posudkových zásad uvedených v kapitole V. a posudkových hledisek, obsažených v položce 3 kapitoly V. ve vyhlášce č. 284/1995 Sb. ve znění vyhlášky č. 40/2000 Sb. Setrvá-li posudková komise na závěrech učiněných v doplňujícím posudku ze dne 8. 10. 2002, tj. že uvedené zdravotní postižení odpovídá míře poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. ve znění vyhlášky č. 40/2000 Sb., kap. V., položky 3 písm. b) - 20 – 40%, měla by odůvodnit proč nelze uvedené zdravotní postižení podřadit pod položku 3c téže kapitoly, a to s ohledem na nález MUDr. N. ze dne 2. 10. 2001. Dále bude třeba, aby se posudková komise MPSV vyjádřila i k námitce stěžovatele obsažené v kasační stížnosti, tj. že jeho

pravidelné hospitalizování (po němž dochází ke zlepšení zdravotního stavu), nelze hodnotit jinak než jako zcela mimořádnou podmínku, za které je schopen soustavné výdělečné činnosti ve smyslu ust. § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb.

Po doplnění posudku jednoznačně stanovenými závěry ve shora uvedeném směru, Krajský soud v Brně znovu posoudí, zda došlo či nikoliv ke vzniku nároku stěžovatele na plný invalidní důchod ve smyslu ust. § 38 zákona č. 155/1995 Sb. a následně pro posouzení toho, zda napadené rozhodnutí je či není zákonné.

V novém rozhodnutí rozhodne Krajský soud v Brně také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. 6. 2003

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu